

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 11

NOVEMBER 2011

**VERBRUIKERSTUDIES
MEMORANDUM**

PUNTE: 100

Hierdie memorandum bestaan uit 15 bladsye.

AFDELING A

NAME / NAAM

NOVEMBER 2011

SECTION A / AFDELING A

VRAAG 1.1

1.1.1	A	B	C	D	(1)
1.1.2	A	B	C	D	(1)
1.1.3	A	B	C	D	(2)
1.1.4	A	B	C	D	(2)
1.1.5	A	B	C	D	(2)
1.1.6	A	B	C	D	(1)
1.1.7	A	B	C	D	(1)
1.1.8	A	B	C	D	(1)
1.1.9	A	B	C	D	(1)
1.1.10	A	B	C	D	(1)
1.1.11	A	B	C	D	(1)
1.1.12	A	B	C	D	(1)
1.1.13	A	B	C	D	(1)
1.1.14	A	B	C	D	(1)
1.1.15	A	B	C	D	(1)
1.1.16	A	B	C	D	(1)
1.1.17	A	B	C	D	(1)
1.1.18	A	B	C	D	(1)
1.1.19	A	B	C	D	(1)
1.1.20	A	B	C	D	(1)
1.1.21	A	B	C	D	(1)
1.1.22	A	B	C	D	(2)
1.1.23	A	B	C	D	(2)

VRAAG 1.2

1.2.1	B
1.2.2	E
1.2.3	C
1.2.4	A

(4 x 1)	
	4

VRAAG 1.3

1.3.1	C
1.3.2	A
1.3.3	E

(3 x 1)	
	3

VRAAG 1.4

1.4.1	C
1.4.2	A
1.4.3	D
1.4.4	E
1.4.5	B

(5 x 1)	
	5

28

TOTAL	
TOTAAL	40

TOTAAL AFDELING A: 40

AFDELING B: VOEDSEL EN VOEDING**VRAAG 2****2.1 2.1.1 Gebalanseerde maaltyd**

Nee, alle voedsels behoort aan die beskermde groep (geen vrugte en groentegroep)

Te veel voedsels van die proteïne groep.

'n Tekort aan vesel.

'n Tekort aan vitamieën/mineraalryke voedsel.

(Rede en motivering) (2 x 1) (2)

TOEPASSING LU 11.2.1**2.1.2 Mikro-organisme – voedsel**

Mikro-organisme Bakterieë (1)

Voedsel: hoender, eiers, kaas, melk (Enige 3) (3)

TOEPASSING LU 11.2.1**2.1.3 Stel DRIE maniere voor – voorkoming/vertraging van bederf van voedsel**

- Maak die kos in die oggend.
- Maak die kos in die aand en stoor dit in die yskas.
- Gebruik voedsel wat nie maklik bederf nie.
- Stoor die kosblik uit die son en hitte gedurende die dag.

(Enige 3) (3 x 1) (3)

TOEPASSING LU 11.2.1**2.2 Lys en bespreek VYF dieet riglyne wat belangrik is vir voorskoolse kinders.**

- Maaltydporsies moet beheer word, laat eerder vyf tot ses klein maaltye.
- Vet nie beperk word nie, maar geen ongesonde wegneemetes en diepvetbraai etes.
- Kinders moet genoeg proteïne om hulle liggame op te bou.
- Voldoende kalsium en fluoor vir die ontwikkeling van tande.
- Yster vir gesonde rooibloedselle.
- Vesel voorkom hardlywigheid.
- Vars vrugte en groente vir vitamieën en minerale.
- Energie-inname moet voldoende wees.
- Graan en graanprodukte vir energiebehoefte. Neem die meeste op in hul dieet (kits en verfynde).
- Water daagliks, help om die liggaam te reguleer.
- Beperk soutinname – ontwikkel goeie eetgewoontes.
- Beperk suikerinname – ontwikkel goeie eetgewoontes.
- Eet genoeg vitamien C om te help om yster te absorbeer.

(Enige 5) (5 x 2) (10)

ONTHOU EN VERSTAAN LU 11.2.2

2.3 Onderskei tussen goeie en slegte vette

Slegte vette			Goeie vette		
Naam van vet	Rede	Voorbeeld	Naam van vet	Rede	Voorbeeld
Versadigde vette	Mag cholesterol verhoog	Dierlike produkte (behalwe visolie, klapperolie, palmpitolie)	Mono-onversadigde vette	Mag die hoeveelheid cholesterol verminder	Olyfolie, grondboontjies, avokadopeer, druiwesaadolie Canola olie
(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)
Transvetsu re	Baie ongesond aangesien hulle die are verstop	Margarien en hidrogenering vetprodukte. Gedeeltelike gehidrogeneerde olie. Kommersiële gebakte produkte	Poli-onversadigde olie	Bevat Omega 3 (cholesterol verlagings effek. Help om bloedklonte te voorkom. Omega-6 Omega-9	Olierige vis, visolie, neute, vlassaad, soja en sonneblomolie.
(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)

(12)

ONTHOU EN VERSTAAN LU 11.2.1

2.4 Waarom is dit belangrik is om vesel in die dieet in te sluit?

- Help om die verteringstelsel gesond te hou.
- Help met gereelde dermbeweging (peristaltiese beweging).
- Verminder die risiko van hartsiekte (verlaag cholesterol).
- Om hardlywigheid te voorkom.
- Versadig te voel.
- Help om bloedglukosevlakke te beheer.
- Help om gewig te beheer.
- Absorbeer water en gee gevoel van versadiging.
- Voorkom kolonkanker.
- Kry die giftige stowwe in die stoelgang.

(Enige 4) (4 x 1) (4)

VERSTAAN EN TOEPASSING LU 11.2.1

2.5 Evalueer die veiligheid van verkope van voedsel deur 'n straatmou.

Die kos mag nie veilig wees nie omdat:

- Geen skoon het werkplek om hande te was.
- Die werkoppervlak kan nie gewas word nie/was herhaaldelik.
- Geen lopende water om vrugte en groente te was.
- Bepaalde spasie kan lei tot kruiskontaminasie, wanneer dieselfde appaarte vir rou en gaar voedsel gebruik word.
- Geen yskas om die voedsel koud te hou. Hoë temperature kan lei tot bakteriële groei.
- Vleis en pluimvee mag nie goed gaar wees nie omdat daar geen elektrisiteit is nie. (Voedsel kan dus nie verkoop word nie – baie warm of koud.)
- Geen beheer oor smouse se persoonlike higiëne, byvoorbeeld hoes, nies, snye op hande.
- Vuil klere terwyl jy werk met kos.
- Is die voedsel bedek? Indien voedsel nie bedek is nie, kan dit lei na kontaminasie, daarom moet die afval so gou as moontlik verwyder word.
- Fasiliteite vir vullisblikke, vlieë moet voorsien word.
- Voedsel word lank voor die tyd berei. (Enige 5) (5 x 1) (5)

ANALISE LU 11.3.1

TOTAAL AFDELING B: 40

AFDELING C: KLEDING**VRAAG 3****3.1 Pas die figuurtype by die uitrusting en gee 'n rede.**

Figuurtype		Gesikite uitrusting		Rede	
1	Breë heupe	B	(1)	Uitgeklokte romp	(2)
2	Breë skouers	B OF C	(1)	Die wye A-lyn rok sal wyer word by die onderste gedeelte en sal die figuur 'n 'maer' effek gee by die skouers. Kraag wat opstaan gee 'n gevoel van slankheid.	(2)
3	Kurwes	D	(1)	Die hoë middel broek gee 'n 'gekurfde' effek en die kleur trek die aandag na die bo-liggaam.	(2)
4	Lank/slank	A	(1)	Die horisontale lyne gee die liggaam breedte.	(2)
5	Kort, gesette figuur	E	(1)	Die enkelkleur gee 'n effek van lengte en 'ruffle' detail vestig aandag op die gesig, terwyl die reguitlyne van die rok 'n slanke effek gee. Bly weg van krae en materiaal wat vaskleef.	(2)

(15)

ONTHOU EN VERSTAAN LU 11.2.3**3.2 3.2.1 Effek dit op die figuur het.**

- Horisontale lyne – die horisontale lyne in die broek beklemtoon die middel van die model. Skep wydte en korter.
- Diagonale lyne – die diagonale lyne skep 'n gevoel van volheid in die uitrusting, skep ritme in die moue en die halslyn (skep lengte) (skuinsheid van die lyn).
- Vertikale lyne – die lyne skep lengte en gee 'n slanke silhoeët.

(6)

TOEPASSING LU 11.2.4**3.2.2 Identifiseer die tipe balans in die uitrusting.**

- Formele balans.

(2)

TOEPASSING LO 11.2.4**3.2.3 Watter tipe tekstuur moet in die uitrusting gebruik word.**

- As die uitrusting vir 'n slanke figuur ontwerp is, kan blink, gladde tekstuur gebruik word.
- Gladde tekstuur op die romp skep 'n vorm aan die figuur en beklemtoon die gesig.
- 'n Dowwe tekstuur vir die broek skep 'n slanke effek op die heupe, maar as die heupe beklemtoon moet word, kan 'n blink tekstuur gebruik word.
- Sagte teksture laat die materiaal drapeer by die arms. (3 x 1)

(3)

VERSTAAN EN TOEPASSING LU 11.2.4

- 3.3 3.3.1 **Verduidelik ritme as 'n ontwerpbeginsel.**
- Lei die oog/beweging van die oog om gemaklik in 'n vertrek van een area na die volgende te beweeg. (2)
- 3.3.2 **Noem DRIE maniere hoe ritme in 'n ontwerp verkry kan word.**
- Herhaling
 - Uitstraling
 - Gradering
 - Aaneenlopende lyne (beweging) (4)
- VERSTAAN EN TOEPASSING LU 11.2.2**
- 3.4 **VIER kriteria vir klere vir 'n persoon in 'n rystoel.**
- Maklike vasmaakmiddels – drukkies en knoppies, Velcro en groot knope.
 - Gemaklik – rekbaar, kreukeltrae kledingstof, elastiese middel.
 - Gerieflik – sweetabsorberende kledingstof.
 - Maklik om aan en uit te trek – wye halslyn.
 - Nie styf nie – los klere – maklik om die lyf plaas. (4 x 2) (8)
- ANALISE LU 11.2.4**

TOTAAL AFDELING C: 40

AFDELING D: BEHUISING EN MEUBLEMENT**VRAAG 4****4.1 Goeie kwaliteit handdoeke.**

- Absorberend
- Kleurvas
- Sterk en word sterker as dit nat is.
- Redelike slytasie maar word mettertyd dunner. (Enige 3) (3)

ONTHOU LU 11.2.5**4.2 Vergelyk die voordele en nadele deur katoengordyne te gebruik.**

Voordele van katoengordyne	Nadele van katoengordyne
• Verslyt nie maklik nie.	• Brand maklik
• Maklik om te versorg.	• Kreukel maklik
• Kan gekleur en bedruk word.	• Nie sonlig bestand nie
• Kan met verskillende afwerkings behandel word.	• Verbleik maklik
• Krimpvry	
• Goedkoop	
• Drapeer goed (Enige 5)	
(5)	(3) (8)

4.3 Koop van Meubels**4.3.1 Versorging**

- Meubels wat gereeld gebruik word, moet maklik skoongemaak word.
- Houtmeubels moet weggehou word van direkte sonlig en moet gereeld gepolitoer word.
- Leermeubels moet skoongemaak word met spesifieke produkte om langer te hou.
- As meubels goed versorg is, sal hulle langer hou.
- Plastiekmeubels kan met 'n klam lap afgevee word. (3)

VERSTAAN EN TOEPASSING LU 11.2.6**4.3.2 Voorkeure en lewensstyl van die gesin.**

- Die meubels moet pas by die smaak van die gesin, byvoorbeeld 'n gesin wat baie tyd saam deurbring se meubels sal nie minimalisties wees nie.
- 'n Besige gesin sal meubels kies wat maklik versorg kan word.
- Klein kinders mors baie – kies meubels wat maklik versorg kan word.
- As die gesin se lewenstyl meer uithuisig is – koop informele meubels en goeie kwaliteit buitehuise meubels. (Enige 3) (3)

VERSTAAN EN TOEPASSING LU 11.2.6

4.4 Identifiseer die kledstofafwerking

Huishoudelike items		Afwerking	
4.4.1	Matrasoor-treksel	Vlekbestand/waterdig, byvoorbeeld kind se bed.	(1)
4.4.2	Tafellinne	Bedruk/sterk/pars/vlekbestand	(2)
4.4.3	Lakens	Duursaam/pars, mercerisering en kreukeltraag	(2)

(5)

ONTHOU LU 11.2.6

4.5 Verduidelik waarom plastiekmeubels geskik is vir die tuin.

- Is lig en mobiel.
- Plastiek absorbeer nie water nie, dus sal reën dit nie beskadig nie.
- Plastiek is sterk en duursaam en bestand teen sonlig.
- Redelik goedkoop en kan in die tuin gebruik word.
- Onderhoud – maklik om skoon te vee.
- Kom in enige kleur.
- Kan opgestapel word.
- Roes nie. (Enige 3) (3)

4.6 4.6.1 Identifiseer die verskillende areas wat Thandi geskep het.

- Slaap area/slaapkamer
- Leefarea
- Studeerarea
- Kombuis / stoorarea
- Kook bereidingsarea
- Eetarea
- Ontspanning (vrye tyd en stokperdjies) (Enige 3) (3 x 1) (3)

ONTHOU EN VERSTAAN LU 11.2.5

4.6.2 Verduidelik hoe Thandi voorsiening gemaak het vir die verkeersvloei

- Geen obstruksie in die verkeersvloei.
- Verkeersvloei word nie belemmer deur enige aktiwiteite nie.
- Genoegsame spasie by die deur.. (Enige 2) (2 x 1) (2)

VERSTAAN LU 11.2.5

4.6.3 Omdat die leefarea klein is, maak voorstelle om ruimte te skep.

a) Die muurbedekkings

- Koel kleure – monochromatiese kleurskema in ligte kleure.
- Gebruik van spieëls.
- Dieselfde kleur dwarsdeur/gladde tekstuur. (2 x 1) (2)

b) Die vloerbedekkings

- Gebruik dieselfde vloerbedekking regdeur sowel as dieselfde kleur.
- Neutrale matte – gladde teksture. (2 x 1) (2)

c) Die vensterbedekkings

- Eenvoudige skoon lyne, blindings, liggewig materiaal.
- Lang gordyne, vertikale lyne gee hoogte. (2 x 1) (2)

TOEPASSING LU 11.2.5**4.7 Analiseer die leefarea – studeerfasiliteit voldoen aan die vereistes.**

NEE – Voldoen nie aan Kabelo se studeerbehoefte nie.

REDES

- Geen boekrakke is beskikbaar by die tafel in die leefarea nie.
- Geen kunsmatige beligting vir studie.

Die atmosfeer is nie geskik vir studie nie.

JA – voldoen aan die vereistes.

REDES

- Tafel geposisioneer na-aan natuurlike beligting – (gedurende naweke of wanneer op studie verlof).
- Eettafel dien ook as werkoppervlak (meerdoelige meubels).
- Die skerm tussen die ingang en die tafel help om 'n studie area te vorm.
- Ander skerm/afskorting (van die kombuis na die rusbank) kan na die anderkant van die tafel geskuif word om minder afleiding te maak.

1 punt = ja/nee

3 punte = rede

(4)

ANALISE LU 11.2.5

TOTAAL AFDELING D: 40

AFDELING E: TEORIE VAN PRAKTIESE OPSIE – VOEDSEL**VRAAG 5****5.1 Lys DRIE kriteria wat 'n entrepreneur moet oorweeg wanneer 'n produk gekies word vir kleinskaalse produksie.**

- Die verbruiker se behoeftes/teikenmark
- Voedingswaarde kwaliteit/voedingswaarde behoeftes
- Die maksimum hoeveelheid van voedsel vir die beste prys.
- Bergingmetodes
- Gaarmaakmetodes
- Porsies
- Kulturele en godsdienstige oortuigings
- Plaaslike beskikbare voedsel
- Ekonomiese uitvoerbaarheid
- Beschikbare toerusting
- Geskoolde arbeid

(Enige 3) (3)

ONTHOU LU 11.4.1**5.2 Verduidelik hoe om muffins te stoor.**

- In 'n verseelde houer/Tupperware houer bedek met Gladwrap
- Droë plek
- Koel plek
- In die yskas/vrieskas
- Stoor in 'n skoon plek waar daar nie muise is nie.

(Enige 3) (3)

REMEMBER LU 11:4.1**5.3 5.3.1 Klassifiseer die meelmengsel.**

- Deeg

(1)

ONTHOU LU 11.4.1**5.3.2 Lys TWEE eienskappe van die skons.**

- Ongelyke voorkoms
- Kraak
- Goue bruinkleur
- Goed gerys

(Enige 2) (2)

VERSTAAN LU 11.4.1**5.3.3 Verduidelik hoe om die resep aan te pas om dit meer ekonomies te maak.**

- Gebruik margarien in plaas van botter; dit is goedkoper.
- Gebruik melk in plaas van room; dit is goedkoper.

(4)

VERSTAAN EN TOEPASSING LU 11.4.2**5.3.4 Hoe kan jy die resep aanpas om dit meer voedsaam te maak.**

- Volgraanmeel – verhoog die vesel inhoud.
- Haal suiker uit – om die suiker inhoud te verminder.
- Voeg kaas by – verhoog kalsium.
- Voeg olywe, songedroogte tamaties en rosyne by – verhoog vitamien en minerale inhoud.

(4 x 1) (4)

TOEPASSING LU 11.4.1

5.4 Bereken die koste van een resep

Bestanddele	Koop-eenheid	Koste	Hoeveelheid gebruik	Omskakeling m ℓ na g/kg	Berekening $\frac{\text{Hoeveelheid gebruik} \times \text{verkoopkoste}}{\text{Verkoop eenheid}}$	Totaal
Meelblom	1 kg	R30,55	500 m ℓ	240 g ✓	$\frac{240 \times 30,55}{1000}$ ✓	R7,33 ✓
Bakpoeier	100 ml	R10,45	15 m ℓ	12 g ✓	$\frac{15 \times 10,45}{100}$ ✓	R1,57 ✓
Sout	10 g	R0,25	2 ml	2 g ✓	$\frac{2 \times 0,25}{10}$ ✓	R0,05 ✓
Botter	125 g	R12,35	50 g	50 g ✓	$\frac{50 \times 12,35}{125}$ ✓	R4,94 ✓
Room	250 m ℓ	R6,99	125 ml	125 ml ✓	$\frac{125 \times 6,99}{250}$ ✓	R3,50 ✓
Eiers	1 dozen	R25,00	1	1 ✓	$\frac{1 \times 25}{12}$ ✓	R2,08 ✓
Suiker	1 kg	R15,95	25 ml	20 g ✓	$\frac{20 \times 15,95}{1000}$ ✓	R0,32 ✓
KOSTE VAN 1 RESEP						R19,79 ✓

(22 \div 2) (11)

TOEPASSING LU 11.4.3

5.5 Bereken die koste van 1 botterbroodjie

- Verpakkingskoste R23,00
- Strooibiljette R1,50 per strooibiljet (30 gedruk en versprei R45)
- Vervoer na afsetgebied R15,00
- Koste per resep R19,79
- Porsies per resep 12

Een Botterbroodjie = $\frac{\text{koste per resep} + \text{verpakking} + \text{advertensie} + \text{vervoer}}{12}$

$$= \frac{R19,79 \checkmark + R23,00 \checkmark + (R1,50 \times 30) \checkmark + R15,00 \checkmark}{12}$$

$$\text{Tot} = \frac{R102,79 \checkmark}{12 \checkmark}$$

$$= R8,57 \checkmark \checkmark$$

Produksiekoste = koste van bestanddele + oorhoofse koste

TOEPASSING LU11.4.3

(8)

5.6 **Ontwerp 'n etiket vir die botterbroodjie (skons)**

- Naam van die maatskappy/vervaardiger
- Naam van die produk
- Porsie (hoeveel)
- Voedingsinligting
- Kontakbesonderhede
- Prent/bedieningsvoorstelle
- Bestanddele
- Kreatief en aandagtrekkend
- Prys
- Datum
- Berging instruksie

(Enige geskikte) (8 ÷ 2) (4)

ONTWERP LU 11:4.1

TOTAAL AFDELING D: 40

AFDELING E: TEORIE VAN PRAKTIESE OPSIE – KLEDING**VRAAG 5****5.1 Lys VYF kriteria vir 'n entrepreneur om te oorweeg wanneer 'n produk gekies word vir kleinskaalse produksie.**

- Die verbruiker se behoeftes.
- Kulturele en godsdiens oortuigings
- Ekonomiese lewensvatbaarheid
- Prys van die materiaal
- Prys van die knope, ens.
- Die tipe materiaal
- Die huidige mode

(5)

ONTHOU LU 11.4.1**5.2 Beskryf hoe om 'n geronde naat te stik**

- Hou stiksel by die rondings.
- Stik die naat – moet dit nie trek nie, stik stadiger, by skerp hoeke stik stadiger.
- Nate kan sterker gemaak word deur masjiensteke te gebruik.
- Dit kan verder versterk word as deur bo-opstiksel of versterking kleeflint te gebruik.
- Knip die naattoelating (konveksnaat) knip die naattoelating (konkaaf) sigsag stiksel om dit netjies te maak.
- Stryk dit plat.

(5)

VERSTAAN LU 11.4.1**5.3 Verduidelik hoe jy 'n voorbeeld (prototipe) sal maak.**

- Gee 'n geleentheid om toe te sien of dit akkuraat en pas.
- Jy kan sien hoe die finale produk lyk.
- Dit help om spesifikasies op te trek.
- Dit help om die plan van die uitleg van patroondele en dit te merk.
- Dit help jou om te sien hoe lank dit sal neem om die produk te maak en wat die arbeidskoste sal wees.
- Dit help met die kosteberekening.

(Enige 5)

(5)

VERSTAAN EN TOEPASSING LU 11:4.2**5.4 Hoe om die koste van die item te verlaag:**

- Koop goedkoop materiaal.
- Pas die styl aan, pas die konstruksie van uitrusting sodat jy minder materiaal kan gebruik.
- Gebruik nate wat minder garing gebruik.
- Pas meer patroon stukke op die merker.
- Gebruik nouer nate en some – spasieer vir volheid en plooië.
- Gebruik minder en goedkoop knope (6 in plaas van 7).

(Enige 5)

(5)

VERSTAAN LU 11.4.2

5.5 Bereken die koste van EEN denimbreek

Materiaal/patroon, ens	Koop eenheid	Koopprijs per eenheid	Aantal eenhede gekoop	Werklike koste
Denim	Meter	R25,99	30	R779,70✓
Patroon	Elk	R23,75	1	R23,75✓
Tussenvoering	Meter	R9,50	10	R95,00✓
Bo-op stiksel garing	Tol	R12,95	5	R64,75✓
Garing	Tol	R15,25	10	R152,50✓
Omkap garing	Tol	R9,50	4	R38,00✓
Ritssluiters	Elk	R6,75	20	R415,00✓
Metaalknope	Elk	R2,50	20	R50,00✓
Metaaldrukkers	Elk	R5,50	80	R440,00✓
Total cost of shopping list for 20 products				R2 058,70✓

(10)

TOEPASSING LU 11.4.3

5.6 Bereken die verkoopprijs van EEN broek

- Verpakkingkoste R20,00
- Advertensiekoste R1,50 per strooibiljet (30 gedruk en versprei)
- Vervoer na die afsetgebied R15,00
- Arbeid teen R5 per uur 10 ure

Berekening	Totaal
Koste van 20 produkte	R2 058,70✓
Verpakkingskoste	R20,00✓
Advertensiekoste (R1,50 x 30)	R45,00✓
Vervoer	R15,00✓
Arbeid (R5 x 10)	R50,00✓
Totale koste	R2 188,70✓
Koste van 1 Broek	R109,45✓
Koste van 1 Broek + 50% Wins = (R109,45 + R54,73)	R164,18✓

(10)

TOTAAL AFDELING E: 40

GROOTTOTAAL: 200